

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу
"Актуальні проблеми ґрунтознавства і земельного кадастру"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3,0; годин - 90; змістовних модулів – 2
Семестр, рік	2-й, I-й
Дні, час, місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Буяновський Андрій Олександрович - кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру Красеха Єрофій Никифорович – доктор біологічних наук, професор, професор кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Контактний телефон	0979614072
E-mail:	grunt.ggf@onu.edu.ua, buyandi@ukr.net
Робоче місце	Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру (каб. 63, 64, 65)
Консультації	Очні консультації: 1 год., четвер 10.00-11.00 Онлайн-консультації: ZOOM, за попереднім узгодженням часу в групі Telegram

КОМУНІКАЦІЯ

e-mail: grunt.ggf@onu.edu.ua, buyandi@ukr.net

телефон: 0979614072

соціальні мережі: Telegram

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання;
мета курсу; тематика)

Предмет вивчення дисципліни – розширення та поглиблення знань про сучасні проблеми ґрунтознавства (зокрема ґрунтово-географічних досліджень) і земельного кадастру, впровадження отриманих результатів на практиці при управлінні ґрунтово-земельними ресурсами і вирощуванні сільськогосподарських культур з використанням ґрунтозберігаючих технологій.

Пререквізити курсу: ефективність засвоєння змісту дисципліни суттєво підвищується після вивчення обов'язкових дисциплін, таких як «Історія і методологія ґрунтознавства та земельного кадастру», «Ґрунтово-

земельні ресурси і стале землекористування», «Бонітування ґрунтів і грошова оцінка земель», «ГІС в ґрунтознавстві і кадастрі» та ін., а також вибіркових дисциплін, направлених на набуття компетентностей, пов'язаних з раціональним природокористуванням.

Мета – поглиблення теоретичних знань та отримання практичних навичок щодо сучасних проблем ґрунтознавства (зокрема ґрунтово-географічних досліджень) і земельного кадастру з метою впровадження отриманих результатів на практиці при управлінні ґрунтово-земельними ресурсами і вирощуванні сільськогосподарських культур.

Завданнями вивчення дисципліни є: поглиблення і закріплення теоретичних знань здобувачів про взаємодію і взаємозв'язок усіх компонентів ґрунтового покриву, їхній стан і проблеми раціонального використання й збереження як запоруки екологічної та продовольчої безпеки; розуміння глобальних та регіональних проблем землекористування; виявлення сучасних проблем ведення земельного кадастру та управління ґрунтовими і земельними ресурсами; застосування отриманих знань у вирішенні на практиці реальних проблем і завдань визначення оптимальних способів управління якістю і здоров'ям ґрунту, навколишнього природного середовища на базі сучасних досягнень науки і техніки; формування сучасної екологічної свідомості при розв'язанні проблем сьогодення.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основи теорії про актуальні проблеми ґрунтознавства і земельного кадастру;
- основні поняття та науково-практичні проблеми ґрунтознавства, зокрема і географії ґрунтів, земельного кадастру, управління ґрунтово-земельними ресурсами;
- стан і прогнозування шляхів підвищення родючості ґрунтів при сучасному рівні землекористування;
- принципи організації та основні завдання моніторингу ґрунтів і земель різного призначення;
- способи розв'язання екологічних проблем через інтеграцію досягнень науки і техніки в природних та антропогенних системах;

вміти:

- виявляти головні ґрунтово-екологічні проблеми окремих регіонів України загалом та Одещини зокрема;
- виявляти проблеми ведення земельного кадастру та управління ґрунтовими і земельними ресурсами;
- застосовувати практичні методи комплексної оцінки та прогнозування стану ґрунтів і ґрунтового покриву під час виробничо-практичної діяльності;
- інтерпретувати результати оцінки стану ґрунтів та обґрунтувати стратегію раціонального їх використання;
- визначати систему природоохоронних та ґрунтозахисних заходів при використанні ґрунтів і земель в сучасних умовах.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Навчальна дисципліна передбачає викладення лекційного матеріалу (20 год. для денної (очної) форми) та проведення практичних занять (10 год. для денної форми), а також самостійної роботи студентів (60 год. для денної форми).

Підготовка здобувачів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета.

Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: пояснювально-ілюстративний, порівняльно-географічний, проблемного викладення, пошуково-дослідницький; наочні (презентації в Power Point); практичні заняття, зокрема творчої спрямованості; робота з навчальною та навчально-методичною літературою, використанням інтернет-ресурсів під час самостійної роботи.

Перелік тем

Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми ґрунтознавства і земельного кадастру

Тема 1. Визначення основних проблем ґрунтознавства і географії ґрунтів. Формулювання сутності земельного кадастру та головних проблем його ведення. Класифікації проблем. Фундаментальні та прикладні проблеми. Зв'язок ґрунтознавства, географії, земельного кадастру, їх місце в системі природничих наук та науках про Землю.

Тема 2. Чинники ґрунтоутворення, ґрунтоутворний процес, еволюція ґрунтів. Особливості сучасного ґрунтоутворного процесу. Чинники, з якими пов'язані проблеми і їх шляхи вирішення на даному етапі розвитку ґрунтознавчої науки і практики.

Тема 3. Сучасні методи досліджень ґрунтів і ґрунтового покриву. Картографування ґрунтів. Сучасні технології картографування ґрунтового покриву. Проблеми їх використання в Україні і як впливає на продуктивність земель недостатня забезпеченість цими матеріалами виробників сільськогосподарської продукції.

Тема 4. Земельний кадастр. Застосування земельно-кадастрової інформації при аналізі господарської діяльності. Аналіз урожайності сільськогосподарських культур з урахуванням якості земель. Аналіз діяльності господарств з врахуванням якості землі та затрат на виробництво продукції. Головні проблеми ведення державного земельного кадастру та їх практичне вирішення.

Тема 5. Деградації ґрунтів і земель, сучасні підходи оцінки. Класифікації деградаційних процесів в ґрунтах. Поняття деградації земель, їх класифікації. Глобальні, регіональні та локальні проблеми деградацій ґрунтів.

Тема 6. Поняття про ґрунтові і земельні ресурси. Управління ґрунтово-земельними ресурсами. Головні проблеми управління ґрунтово-земельними

ресурсами. Розробка стратегій та цільових програм управління ґрунтово-земельними ресурсами.

Змістовий модуль 2. Практичне застосування матеріалів ґрунтово-географічних досліджень і земельно-кадастрових робіт

Тема 7. Моніторинг ґрунтів і земель, впровадження його на практиці. Принципи організації та основні завдання моніторингу ґрунтів і земель різного призначення.

Тема 8. Стан і прогнозування шляхів розвитку ґрунтів і ґрунтового покриву при сучасному рівні землекористування. Проблеми оцінювання стану ґрунтів і земель. Бонітування ґрунтів і оцінка земель в системі земельного кадастру.

Тема 9. Стандарти якості ґрунтів, нормування навантаження на ґрунти, оцінка втрат і збитків. Способи розв'язання екологічних проблем через інтеграцію досягнень науки і техніки в розвиток природних систем і природно-техногенних систем.

Тема 10. Екологобезпечні системи землеробства. Стале землекористування. Кліматично орієнтовані системи сільськогосподарського виробництва (зокрема – землеробства). Система природоохоронних та ґрунтозахисних заходів при використанні ґрунтів в сучасних умовах.

Тема 11. Проблеми охорони ґрунтів і земель в Україні: правові та практичні аспекти. Національні, регіональні і місцеві програми охорони ґрунтів і земель – проблеми розробки і впровадження.

Рекомендована література та інформаційні джерела

Основна

1. Адаптація агротехнологій до змін клімату: ґрунтово-агрохімічні аспекти: колективна монографія/ За ред. С. А. Балюка, В.В. Медведєва, Б.С. Носка та ін. Харків: Стильна типографія, 2018. 364 с.
2. Кулинич П.Ф. Земельна реформа в Україні: правові проблеми: моногр. Київ: Норма права, 2021. 308 с.
3. Паньків З.П. Еволюція землекористування в Україні. Монографія. Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 188 с.
4. Позняк С.П. Актуальні проблеми ґрунтознавства і географії ґрунтів : навч.посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 272 с.
5. Позняк С. П., Гавриш Н.С. Господареві про ґрунти і право на них = For the landowner about soils and legal aspects : науково-практичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 250 с.
6. Позняк С.П., Гавриш Н.С. Соціальне ґрунтознавство = Social soil science : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 240 с.
7. Рациональне використання ґрунтових ресурсів і відтворення родючості ґрунтів: організаційно-економічні, екологічні й нормативно-правові аспекти: колективна монографія / за ред. акад. НААНУ С. А. Балюка, чл.-кор. АЕНУ

А.В. Кучера. Харків: Смугаста типографія, 2015. 428 с.

8. Стратегія збалансованого використання, відтворення і управління ґрунтовими ресурсами України / за наук. ред. С.А. Балюка, В.В. Медведєва. К.: Аграр. наука, 2012. 240 с.

Додаткова

1. Земельні ресурси України. За ред. В.В. Медведєва, Т.М. Лактіонової. К.: Аграрна наука, 1998. 150 с.

2. Кірічек Ю.О. Оцінка земель. Навчальний посібник. Літограф. Дніпропетровськ. 2016. 454с.

3. Медведєва В.В., Пліско І.В., Бігун О.М., Шейко С.М. Оцінювання стану ґрунтів України та їхньої привабливості для інвестування (рекомендації). Харків : Міська друкарня, 2013. 28 с.

4. Методика моніторингу земель, що перебувають у кризовому стані. Харків: НМЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії УААН», 1998. 88 с.

5. Методичні основи грошової оцінки земель в Україні: навч. посібник.[Дехтяренко Ю. Ф., Лихогруд М. Г., Манцевич Ю. М., Палеха Ю. М.]. К.: Профі, 2007. 624 с.

6. Морозов О.В. Еколого-агромеліоративний моніторинг зрошуваних земель: теорія і практика. Херсон: ЛТ-Офіс, 2010. 369 с.

7. Наукові основи охорони та раціонального використання зрошуваних земель України / за наук. редакцією С. А. Балюка, М. І. Ромашенка, В. А. Стащука. К.: Аграрна наука, 2009. 624 с.

8. Новаковський Л. Я., Олещенко М.А. Соціально-економічні проблеми сучасного землекористування. К.: Урожай, 2007. 159 с.

9. Паньків З.П. Земельні ресурси: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 272 с.

10. Паньків Зіновій, Ямелинець Тарас. Нормативна грошова оцінка земель в Україні : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 344 с.

11. Позняк С.П., Красєха Є.Н., Кіт М.Г. Картографування ґрунтового покриву. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 500 с.

12. Ступень М. Г. Державний земельний кадастр: сучасний стан і шляхи його вдосконалення. Монографія. Львів: НВФ «Українські технології», 2005. 176 с.

13. Телегуз О. В., Кіт М.Г. Агроєкологічна оцінка ґрунтів : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 260 с.

14. Теоретичні основи державного земельного кадастру: навчальний посібник [Ступень М. Г., Гулько Р. Й., Микула О. Я. та ін.]. Львів: «Новий Світ – 2000», 2003. 336 с.

15. Третяк А.М., Дорош О.С. Управління земельними ресурсами: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2006. 360 с.

16. Чорноземи масивів зрошення Одещини: монографія / За науковою редакцією д. біол. наук, проф. Є. Н. Красєхи та к. геогр. наук, доц. Я. М.

Біланчина. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2016. 194 с.

17. Ямелинець Т.С. Інформаційне ґрунтознавство : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 352 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Сайт Вісника ОНУ. Серія Географічні та геологічні науки: <http://visgeo.onu.edu.ua/>.

2. Сайт Держгеокадастру: <https://land.gov.ua/>

3. Сайт Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН України. Режим доступу: <https://icsanaas.com.ua/>

4. Сайт ННЦ «Інститут ґрунтознавства і агрохімії» ім. О.Н. Соколовського: <http://issar.com.ua/uk>

5. Сайт Українського географічного журналу: <https://ukrgeojournal.org.ua/>

ОЦІНЮВАННЯ

Методи оцінювання

Поточний і періодичний контроль (усне опитування, тестування), оцінка виконання практичних та самостійних завдань, підсумковий контроль (тестування, усне опитування).

Контрольні роботи проводяться шляхом тестування чи надання розгорнутої відповіді на питання, або поєднання декількох видів контролю.

Розподіл балів:

Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи (СР)											Підсумкова атестація	Сума балів	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2									
T1-3	СР	T4-6	СР	T7-8	СР	T9	СР	T10	СР	T11	СР	30	100
6	9	6	12	4	6	2	6	2	4	2	10		

- T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів

Підсумковий контроль за дисципліною – іспит. До здачі іспиту допускається здобувач, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів. Для здобувачів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж необхідний мінімум (60) допускається доздача за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна чи взагалі відсутня оцінка.

Самостійна робота здобувачів

Робота здобувачів складається з самостійного опрацювання та вивчення навчального матеріалу з переліку тем, що наведені вище.

Самостійна робота (СР) оцінюється за результатами підготовки і захисту рефератів, доповідей, презентацій, поточного тестування.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання відбувається із дозволу деканату та відділу аспірантури за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час виконання контрольних робіт та складання заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних гаджетів та девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом. Запізнення на навчальні заняття без поважних причин є неприпустимими.
- Поведінка в аудиторії: Поведінка здобувачів у аудиторії має бути відповідною, направленою на організацію ділової, робочої атмосфери.